

2. Význam emblému spočívá především, ale ne výhradně, v uměleckém ztvárnění **Iconu – obrázku**. Spojením obrazových elementů z nejrůznějších oblastí v abstraktních fantastických seskupeních vznikne uzavřený, myšlenkový celek. Velkou pozornost zasluhují jednotlivé detaily, neboť jsou výsledkem subtilní přípravy a zevrubného studia vědeckých prací, reprodukcí antických i dobových uměleckých děl, přírodovědných ilustrovaných prací a pozorného studia přírody (části těla, rostliny, zvířata, stroje, ...). Tento vícevrstevnatý proces vzniku a střet objektivního vědění se subjektivní tvůrčí fantazií musela být pro umělce velká výzva.

Významná umělecká díla mohou posloužit jako předloha Iconům (reprodukce antických děl – už Alciati, také díla Raffaelova, Michelangelova, Boschova), stejně tak naopak mohou Icony inspirovat významné umělce (kopie, variace, obměny nebo protiklady k daným emblémům, mohli použít celý Icon nebo jen jednotlivé části). Také inspirací pro freskovou nebo štukovou výzdobu prostorů. Znalost emblematických knih pak pomáhá vyložit nebo rozšířit význam těchto aplikovaných emblémů.

Pro formální ztvárnění jsou stěžejní i ilustrace Bible, knihy o stavění a vědecké spisy s demonstrativními obrázky. Zvláštní pozornost si zaslouží rukopisné emblematické knihy s iluminacemi, které jsou zkoumány ve vztahu k těm tištěným.

Rovněž titulní strany knih mají pro tvorbu obrázků podstatný význam. Právě většina vědeckých prací má na titulce nějaký emblém.

Nemalý podíl mají emblematické knihy a emblémy na tvoření obrazových programů sakrálních i světských prostorů. Často lze použít právě emblému pro výklad obsahu malby.

V barokních chrámech se emblémy nacházejí mezi dekorací a malbou. Program pak vynívá v emblémech, devisách, impresách. Často se s emblémy setkáme na efemérní architektuře (Castra doloris, triumfální brány, slavnostní dekorace – dochovány na grafických reprodukcích), kde se alegorický obsah doplňuje smysluplnou výzdobou emblematickou.

Vysledovat **souvislosti mezi alegoriemi z Iconologie a emblémy** zůstává dosti komplikovaným úkolem. Jejich utváření totiž nepodléhá žádným předem daným vzorcům, navíc vycházejí z totožných zdrojů a vzájemně se hluboce ovlivňují. Často se stává motiv emblému atributem personifikace a naopak atribut se stává částí emblému.

3. Výzkum emblémů přináší jisté potíže. Především je evidentní, že se z nepřeberného množství rukopisů a tisků dochoval pouze zlomek. Pomoci nám může **emblematická literatura**. Buď existuje ve formě A) publikací s předlohami s dlouhou tradicí, jako je především kniha *Andrey Alciatiho – Emblematum liber* nebo v podobě B) objemných

encyklopedických kompendií, která shrnují všechny podstatné poznatky, zejména *Filippo Picinelli – Mundus symbolicus*.

Pro **dvorskou emblematicku** jsou stěžejní emblematické knihy francouzské – především *André Félibien*, protože ceremonie a způsoby na francouzském dvoře (odkud vycházejí specifické devisy a impresy) byly vzorem pro mnohé ostatní dvory v Evropě. Tyto knihy byly často sepisovány jezuiti, tímto se tedy rozšířily do ostatních zemí.

Pro **humanistický** svět učenců jsou pak podstatné emblematické knihy italské ze 16. století – *Andrea Alciati*. V italských akademiích pak vznikají i teorie emblematicky.

Církevní emblematicka – autory jsou zejména členové řádů. Pouze u jezuitů není možné vývoj úplně zpracovat pro jejich nedozírný podíl na tvorbě emblémů. Tyto knihy mají většinou vědecko-exegeticko-dogmatický charakter ve formě zbožných knih nebo například sbírek kázání. Za všechny jezuitské autory jmenujme *Hermannu Huga* a *Jana Davida*. Emblematické knihy vznikaly také v kláštorech augustiniánů-eremitů, theatinů, žebravých řádů (františkáni se specifickými heroickými impresami pro sv. Františka z Assisi; dominikáni spíše bez většího významu), karmelitánů a samozřejmě především benediktinů, kde vznikala velká kompendia emblematicky a ikonologie (*Picinelli*) vědecko-exegetického charakteru, řešící otázky dogmatiky a teologie s filozofickými úvahami (např. Neposkvrněné početí, Kristovy pašije, řádová pravidla). Vlastní emblematické knihy měli také protestanti a světské společnosti, tato oblast zůstává ještě neprobádanou. (K jednotlivým řádům se v RDK nachází výčet nejvýznamnějších knih – sl. 115 a sl. 116.)

Protože vlastně vše, co se týká lidského světa, může být inspirací a zdrojem pro vznik emblémů, jsou **obrazové a literární předlohy** opravdu nepřehledného množství.

Po vydání Alciatiho *Emblematum liber* v roce 1531 starší zdroje svůj význam rozhodně neztratily. Navíc od počátku novověku, kdy vzrůstá počet odborných vědeckých spisů, drží emblematicka krok s tímto rychle se rozvíjejícím věděním. (Na skutečnost, že emblém reflektuje nejen tvůrčí fantazii v alegorickém obsahu, ale také vědecká fakta, už bylo upozorněno výše.)

Výklad může u jediného emblému vyznívat jak ve smyslu pozitivním, tak i negativním, kdy stejný Icon může skrývat obojí obsahy. Klíč pak nalezneme v Lemmatu nebo Epigramu (pro jeden obrázek může být více rozdílných Lemmat i Epigramů).

Zdroje emblematicky: A) Význam pro slovní část, B) pro obrazovou část, C) vliv na obojí, avšak bez obrazové nebo literární formy zdroje.

